عنوان فرایند: تاثیر به کارگیری کمک مربی درمراحل آموزش و ارزشیابی درارتقاء یادگیری اصول فن دانشجویان مامایی در مرکز مهارت های آموزش بالینی

صاحبان فرایند / مجریان:

هاجر صادقی[۱] – دکتر سیدجمال میر موسوی-[۲] سمیه نیری[۳] – سیده اکرم حسینی[۳]–اکرم توکلی[٤]، زهرا استاجی[۱]

۱- عضو هئیت علمی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار

۲- مدیر مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش پزشکی سبزوار

۳-دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری

٤-دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری مراقبت های ویژه

محل اجرای فرایند: مرکز آموزش مهارتهای بالینی بیمارستان امداد شهید بهشتی(ره)

نام دانشگاه: دانشگاه علوم پزشکی سبزوار

گروه فرایندی : ارزشیابی و اثر بخشی آموزشی

مدت اجرای فرایند : نیمسال اول تحصیلی۹۲-۹۱

سطح اثرگذاری: دانشگاه، قابلیت تعمیم پذیری در سطح کشوری

مقدمه و بیان مسئله:

مرکز مهارت های بالینی[۱]در پاسخ به تغییرات ایجاد شده در نحوه آموزش، با فراهم آوردن وسایل آموزشی، معاینه فیزیکی و مدلها و یادگیری دانشجویان را تسهیل می نماید و به آنها این امکان می دهد تا در محیطی آرام ، کنترل و هدایت شده مهارت های بالینی را با استرس کمتر قبل از ورود به عرصه واقعی بالینی فرا

---

[۱] Skill lab

گیرند و برای رویارویی با بیمار واقعی آماده شوند. برنامه ریزی آموزشی در این مرکز باید صحیح و بدون نقص، قابل انعطاف و مطابق با اهداف آموزشی دانشگاه باشد. برای نیل به این هدف باید مرکز علاوه بر فضای فیزیکی و امکانات و تجهیزات، پروتکل و دستورالعمل علمی مدونی جهت آموزش موثر مهارت های بالینی داشته باشد.

ارزشیابی بحثی بسیار قدیمی است که نمی نتوان به راحتی قدمت آن را از نظر تاریخی مشخص کرد. غالباً دانشجویان به ارزشیابی به عنوان آزمونی برای گرفتن نمره خوب از آن، می‌نگرند. اما در واقعیت ارزشیابی به منظور شناخت میزان کسب آگاهی و بینش در زمینه علمی انجام می شود و فرآیندی نظام دار برای جمع آوری، تحلیل و تفسیر اطلاعات و تعیین میزان تحقق اهداف آموزشی است.

با توجه به محدودیت های یادگیری در بالین و لزوم توجه به حقوق بیماران، امروزه آموزش مهارت های بالینی بیش از پیش مورد تاکید می باشد. بدین ترتیب ضمن کاهش استرس دانشجویان، برقراری ارتباط بهتر با بیماران نیز امکان پذیر می گردد.

با توجه به این که مهمترین منبع تنش هنگام آموزش عملی برای ورود به بخش ها، برقراری ارتباط دانشجو با مربی می باشد، برآن شدیم تا با بکارگیری دانشجویان ارشد رشته پرستاری در کلاس تمرین عملی و جلسات مرور تکنیک های اصول و فنون، اضطراب حین یادگیری را تا حد ممکن بکاهیم. البته می بایست بازتاب فراگیران را در ارزشیابی پایانی این درس بسنجیم زیرا در جلسات تمرین علاوه بر این که مدت زمان بیشتری برای یادگیری نسبت به جلسه درس در اختیار دارند، پرسش های خود را با دانشجوی کارشناسی ارشد به عنوان یک یاری کننده و ناظر بی طرف راحت تر مطرح کرده و پاسخ آن را دریافت می کنند بدون اینکه واهمه ای از تغییر در نمره داشته باشند و این خود ی تواند منجر به افزایش اعتماد به نفس و همچنین یادگیری بهتر شود..

در این فرآیند ابتدا آموزش عملی مهارت ها در محیط مرکز آموزش بالینی توسط مربیان داده شد و جلسات تمرین و رفع اشکال با حضور دانشجویان کارشناسی ارشد انجام شد.

اهداف فرآیند:

هدف کلی :

هدف کلی این فرایند بکارگیری دانشجویان کارشناسی ارشد به منظور ارتقای یادگیری اصول و فنون دانشجویان ترم یک در مرکز مهارت های آموزش بالینی می باشد.

اهداف اختصاصی:

۱-مهارت های بالینی دانشجویان ترم یک در انجام تکنیک ها افزایش یابد.

۲-اشتباهات دانشجویان حین انجام تکنیک کاهش یابد.

۳-نگرش خودباوری و اعتماد به نفس هنگام انجام تکنیک ها افزایش یابد.

٤-یادگیری مهارت ها تسهیل یابد.

۵- سرعت یادگیری مهارت بالینی افزایش یابد.

روش اجرای فرآیند:

طراحی و اجرای این فرایند دارای مراحل زیر بوده است :

۱-بررسی چالش های آموزش بالینی در مرکز مهارت های بالینی ازدیدگاه مربیان و دانشجویان

۲-بررسی نیازهای آموزش بالینی و مهارت هایی که کاربرد بیشتری در حرفه آینده دانشجویان دارد.

۳-اولویت بندی مهارت ها و تناسب آموزش آنها با امکانات و تجهیزات آموزشی مرکز.

٤-بررسی متون و منابع معتبر مرتبط با آموزش بالینی و اتفاق نظر دانشجویان کارشناسی ارشد به عنوان کمک مربی و مربیان مورد نظر به منظور استفاده از زبان و منابع واحد برای ارائه آموزش و ارزشیابی.

۵- هماهنگی با مربیان و ارزیابی پذیرش کمک مربی توسط آنها

٦- اخذ چک لیست استاندارد ارزشیابی مهارت های بالینی منتخب از مرکز توسعه آموزش.

۷-هماهنگی با مسئولین اداری مرکز مهارت های بالینی و تحویل گرفتن وسایل و تجهیزات.

۸-برگزاری جلسات تمرین تکنیک و فن شامل:

۱ -کنترل علائم حیاتی
۲ -شستن دست
۳ -پوشیدن دستکش استریل و خارج کردن آن
٤ -رگ گیری
۵ -انجام انواع تزریقات
٦ -لوله گذاری بینی – معده ای
۷ -انما

نتایج و پیامدهای فرایند:

دانشجویان بصورت تصادفی در دو گروه مداخله (گروه یک) و کنترل(گروه دو) قرار گرفتند. چک لیستهای ارزشیابی متناسب با هر پروسیجر برای هر دو گروه (۱ و ۲) تکمیل گردید که میزان دستیابی به اهداف مورد نظر ۱۰۰٪ برآورد گردید.

۹۳٪ دانشجویان از اجرای این روش رضایت داشتند و ۸۲٪ توانمندی خود را در سطح خوبی ارزیابی نمودند.

در طول آموزش اصول فنون در مرکز مهارتها، دانشجویان با فعالیت مضاعفی تلاش نمودند و به گفته خودشان احساس ارزشمندی داشتند. نتایج ارزشیابی عینی بوده و دانشجویان خود را مسئول اشتباهات خود می‌دانستند و گمان می کردند برای تمرین وقت کافی داشته اند.دانشجویان بازخورد مستمر اشتباهات در

جلسات تمرین را باعث ایجاد فعالیت اثربخش عنوان کرده و شوق حضور در جلسات آموزشی را جایگزین استرس معرفی کردند.

میانگین نمرات آزمون نهایی در بین دو گروه کنترل و مداخله تفاوت معنی داری داشت.

به دلیل بازخورد مثبت جلسات تمرین با حضور دانشجویان کارشناسی ارشد، دانشجویان گروه کنترل نیز درخواست برگزاری این جلسات را نمودند که قبل از برگزاری آزمون نهایی فرصت تمرین مجدد و رفع اشکالات برای ایشان فراهم گردید.

انطباق با سیاست های بالادستی:

ارتقای کیفیت آموزش خصوصاً در حیطه‌ی بالینی از سیاست های اصلی وزارت بهداشت و درمان جمهوری اسلامی می باشد و رسالت اساسی دانشگاههای علوم پزشکی تربیت نیروهای کارآمد و دارای شوق آموختن می باشد، لذا اجرای فرآیند حاضر نقطه‌ی عطفی بر اختصاص وقت کافی برای تحقق این امر است. این فرآیند با راهبرد بند ١٦ توسعه منابع انسانی (آموزش و بازآموزی نیروی انسانی در سطوح گوناگون، برای پاسخگویی به نیاز واحدهای مراقبتی درمانی و سایر اجزای نظام سلامت و فراهم ساختن مهارت ها و تخصص لازم) منطبق می باشد.

نقد فرآیند:

الف: الزامات

- محیط آموزش بالینی جهت برگزاری جلسات تمرین مهیا باشد.
- هماهنگی با مسئولین مرکز آموزش مهارتهای بالینی
- **حمایت مسئولین آموزشی**

ب: چالش ها و مشکلات اجرایی:

١ –نیازمند نیروی انسانی است که پیشنهاد می گردد در قالب تمرین تدریس دانشجویان کارشناسی ارشد آموزش گنجانیده شود.

۲ -کمبود وقت کافی و فضای فیزیکی کافی مرکز مهارتها.

معرفی فرآیند در پژوهش:

ارائه یک پروپوزال تحقیقاتی جهت انجام فرآیند مذکور در دو دوره متوالی.

فهرست تاییدیه مربوط به فرآیند:

۱ -مطرح شدن در مرکز توسعه آموزش دانشگاه

۲ -چک لیستهای ارزشیابی

۳ -نمرات دانشجویان و گروه بندی ها

٤ -ارائه تاریخ جلسات تمرین و رفع اشکال

۵ -فرم رضایت دانشجویان کارشناسی ارشد جهت همکاری با انجام این فرآیند آموزشی.

قابلیت تعمیم و اجرا در سایر مراکز آموزشی:

با توجه به تجربه موفق انجام این فرآیند در دانشگاه با برنامه ریزی و همکاری مربیان مربوطه امکان اجرای آن در سایر دانشگاهها وجود دارد.

استمرار فرآیند در برنامه های جاری آموزشی:

این فرآیند در دانشگاه نوپاست و در مورد دانشجویان پرستاری نیز از ترم آینده با همکاری مربیان اجرا می گردد.